

МИРНИЙ ПЛАН ТРАМПА: ЩО ПРОПОНУЮТЬ США ТА В ЧОМУ РИЗИКИ ДЛЯ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Опубліковано: Степченко М. Мирний план Трампа: що пропонують США та в чому ризики для безпеки України // Діяльність Президента України в умовах російсько-української війни. 2025. Випуск 09 (157). С. 38-43.

Як відомо, переговорний процес між Україною, США та росією залишається складним та суперечливим. Попри активні дипломатичні зусилля, ключові розбіжності між сторонами є невирішеними. Сполучені Штати Америки запропонували Україні план про завершення війни. Адміністрація Дональда Трампа наполягає на необхідності швидкого врегулювання конфлікту, що викликає занепокоєння щодо можливих ризиків для безпеки України. Перемовини між представниками США, ЄС та України відбулися 17 квітня в Парижі та 23 квітня в Лондоні. Американська сторона, згідно з текстом пропозицій, наполягала на де-юре визнанні США контролю росії над Кримом і де-факто – окупації частини півдня і сходу України. Однак Київ та Європа відмовилися обговорювати територіальні поступки до перемир'я, не згадуючи в документі визнання російського контролю над будь-якою територією України.

«Остаточна» пропозиція від США, представлена Трампом, про мирне врегулювання війни РФ проти України, для рф передбачає:

- «де-юре» визнання США контролю росії в Криму;
- «де-факто» визнання окупації росією частин Луганської, Донецької, Херсонської та Запорізької областей;
- обіцянку, що Україна не стане членом НАТО – водночас у тексті зазначається, що Україна може стати частиною Європейського Союзу;
- скасування санкцій проти рф, введених з 2014 року;
- розширення економічного співробітництва зі США, зокрема, в енергетичному та промисловому секторах.

Водночас, передбачені «вигоди» для України були дискусійними і дуже розпливчастими, а саме:

- «надійна гарантія безпеки» за участю спеціальної групи європейських країн і потенційно неєвропейських країн-однодумців (документ розпливчасто говорить про те, як функціонуватиме ця миротворча операція і не згадує про участь США);
- повернення невеликої частини Харківської області, окупованої російськими загарбниками;
- безперешкодний прохід річкою Дніпро, яка проходить уздовж лінії фронту на півдні України;

- компенсація і допомога на відновлення – хоча в документі не вказано, звідки саме братиметься фінансування ([НВ](#)).

Перелік необхідних українських поступок був значно довшим, ніж очікуваних компромісів з боку росії. При цьому Трамп не забув про умову підписати з Україною угоду про видобуток корисних копалин, хоча після попередніх пертурбацій є багато ознак того, що її остаточна редакція буде не такою не вигідною, як початкові пропозиції американців.

На думку радника керівника Офісу президента України Михайла Подоляка угода про корисні копалини між США та Україною змусить президента США Дональда Трампа змінити свої плани щодо України і навряд чи він залишить переговори про завершення війни після її підписання. За його словами, Трамп залишиться у переговорному процесі стосовно завершення війни в Україні ще й тому, що це важливо для нього як лідера ([Антикор](#)).

Ще 23 квітня, в польських соціальних мережах розгорнулася дискусія, в якій багато хто виправдовував американську пропозицію і критикував Зеленського за те, що він її відхилив. Президент Польщі Анджей Дуда вважав, що «мир повинен полягати в тому, що кожна сторона має піти на певні поступки» ([КиївПост](#)). Він також висловив переконання, що лише тиск з боку США може сприяти завершенню війни та встановленню миру, який не буде повністю задовольняти жодну зі сторін.

Та для України величезну загрозу становлять запропоновані США пункти про територіальне врегулювання та санкції. Їхнє прийняття фактично стане винагородою агресору за здійснення вторгнення. Аналізуючи запропонований президентом США план врегулювання війни, британський журналіст і редактор відділу з питань оборони та закордонних справ у The Telegraph Кон Кофлін підкреслює, що цей план може бути чим завгодно, але він точно не є планом миру. «Здача, капітуляція, зрада, умиротворення, відмова», – такими словами, на думку Кона Кофліна, найкраще описувати «мирну угоду», яку адміністрація США нав'язує Європі. Він зазначає, що американський президент і його однодумці дійшли «збоченого висновку, що найкращим способом досягнення миру в Україні буде винагорода російського диктатора Володимира Путіна за його агресію», і це несе пряму загрозу світовій стабільності ([НВ](#)). А за словами експрем'єр-міністра Великої Британії Бориса Джонсона, план Трампа – це «винагорода» росії за нещодавній обстріл Києва, де загинули 12 людей і ще 90 зазнали поранень. Також він каже, що росія одержить право контролювати українське майбутнє, отримавши заборону на її вступ до НАТО і закликає надати Україні реальні гарантії безпеки від Великої Британії, США та всіх західних союзників ([Громадське](#)).

На думку, наукового співробітника Atlantic Council, видавця журналів Business Ukraine і Lviv Today Пітера Дікінсона, Трамп готовий використовувати різноманітні важелі впливу, щоб шантажувати Україну і Європу щодо мирного процесу в інтересах кремля. «Трамп поспішає з мирною угодою. Він обіцяв це зробити за один день, тепер хоче за сто днів. Він не хоче слухати українські позиції, не особливо слухає європейські позиції, а хоче слухати російські» ([Прямий](#)). А Лавров назвав Дональда Трампа «єдиним

світовим лідером, який зрозумів необхідність усунення корінних причин» війни в Україні.

Ще одним слабким місцем цього плану є ідея скасування санкцій, накладених на росію, особливо в поєднанні з визнанням Криму російським. Пропонуючи путіну офіційне визнання завоювання Криму, на яку жоден український уряд не міг би погодитися на цьому етапі переговорів, Трамп саботував власну потенційну угоду. Про це пише старший науковий співробітник Ради з міжнародних відносин та почесний професор Школи міжнародних і суспільних відносин Колумбійського університету Стівен Сестанович. За словами експерта, аби побудувати міцний мир, Трамп має зрозуміти, якої шкоди він вже завдав через свої помилки, адже діяв так, ніби це Україна «була короткостроковою проблемою, а Росія – довгостроковою можливістю» ([УНІАН](#)). Президент Зеленський нагадав про Кримську декларацію 2018 року, в якій, зокрема, йдеться про те, що США підтверджують суверенітет України над територіями, захопленими силою, і відкидають спроби рф анексувати Крим ([РБК-Україна](#)). Пізніше Трамп заявив, що заява Зеленського «завдає серйозної шкоди мирним переговорам із Росією, адже Крим було втрачено багато років тому». А прес-секретар Білого Дому Керолайн Левітт сказала, що Зеленський, схоже, рухається в неправильному напрямку ([НВ](#)).

В свою чергу Україна та європейські союзники представили зустрічні пропозиції до американського плану, відкинувши низку ініціатив Вашингтона, зокрема, визнання російської окупації частини території України. Вони включали вимогу до США взяти на себе зобов'язання щодо миротворчої та стабілізаційної місії військ європейських країн шляхом надання їм підтримки. Відмова Зеленського прийняти запропоновані Вашингтоном умови очікувано розлютила Трампа і членів його адміністрації. Президент США пізніше сказав, що йому було легше говорити з росіянами, тоді як дискусії з українцями виявилися для нього несподівано складнішими.

Що ж стосується основних вимог Києва: дотримання міжнародного права як основи для угоди, а не капітуляція; чіткі гарантії безпеки, особливо якщо йтиметься про тимчасове передавання територій під контроль рф; повернення Україні контролю над переговорним процесом ([ТСН](#)). Київ також наголошує, що російська окупація Криму загрожує не лише Україні, а й чорноморським союзникам, зокрема, Туреччині, Румунії та Болгарії. Визнання анексії Криму може посилити рф і дозволить їй отримати нові ресурси для війни. Про це заявив нардеп Роман Костенко. На його думку, Дональд Трамп наразі більше зацікавлений у припиненні війни, ніж в угоді про корисні копалини, тому тисне на Україну через невідомі суспільству поступки.

Окремо підкреслюється, що будь-яка угода не може обмежувати чисельність Збройних сил України або розвиток її оборонно-промислового комплексу. Речник МЗС Георгій Тихий зауважив, що Україна дотримується трьох принципових позицій щодо потенційної мирної угоди: невизнання жодних українських територій російськими; недопущення обмежень для своїх

ЗС та оборонного потенціалу, а також військової підтримки від партнерів; жодна держава не матиме права заборонити Україні обирати союзників ([ТСН](#)).

Основні розбіжності в американському та європейсько-українському документах щодо врегулювання війни в Україні стосуються послідовності розв'язання територіальних питань, зняття санкцій з росії, гарантій безпеки та чисельності української армії. «Мирний» план США розкритикувало багато європейських політиків, а міністр оборони Німеччини Борис Пісторіус навіть заявив, що Україна з таким же успіхом могла б капітулювати ще рік тому. Він переконаний, що керівним принципом мають стати майбутні гарантії безпеки. З свого боку, норвезька делегація під час спілкування з пресою в Овальному кабінеті заявила, що збільшила фінансову підтримку України у зв'язку зі зміною політики Вашингтона ([Захід](#)).

Але уже 26 квітня стало зрозуміло, що Україна має «сильні карти» у своїй колоді. Поки в цей день проходили похоронні церемонії Папи Римського Франциска, вдалося домовитися про особисту зустріч Зеленського і Трампа. Коротка розмова у Ватикані призвела до довгоочікуваної зміни тону від американського президента. Втім, питання про те, чи вдасться Зеленському переконати американського колегу, що будь-який мирний договір лише відкладе, а не розв'яже конфлікт, якщо він не скасує територіальні надбання кремля, зокрема, незаконну анексію Криму, залишається відкритим ([ТСН](#)). The Times назвав це «фатальною» помилкою мирного плану Трампа.

27 квітня Державний секретар США Марко Рубіо заявив, що мирна угода між росією та Україною має бути укладена найближчим часом, а Вашингтон намагається визначити, чи варто продовжувати виконувати роль посередника. Він не сказав, як довго адміністрація Трампа готова чекати на прорив ([Радіо свобода](#)). Адміністрація Білого дому по суті надала Києву два вибори: або він погоджується на мирну угоду, або Штати відмовляються від зусиль щодо переговорів. Наслідком другого варіанту буде уявлення про те, що перешкодою до миру є Зеленський, а не путін. Це призведе до реінтеграції росії у світову спільноту та зніме санкції з режиму путіна, наголошує Times.

Дональд Трамп розчарований, що не може швидко завершити війну в Україні, тому він може як запровадити жорсткі санкції проти рф, так і взагалі вийти із переговорного процесу, заявив політолог Петро Олещук ([ТСН](#)). Але якщо президент США вийде з переговорного процесу, то на весь світ покаже свою безпорадність. Про це сказав ексміністр закордонних справ України Володимир Огризко. «Дивіться, якщо я великий, якщо я хочу зробити Америку великою, якщо я ці переговори, власне, ініціював і якщо я через три місяці розписався у власній безпорадності, то який же я великий? Я просто лузер. І якщо він скаже, що я виходжу з цих переговорів, то Трамп на весь світ заявляє, що я нічого не можу зробити, я програв», – пояснив Огризко ([УНІАН](#)). При цьому деякі європейські чиновники вважають, що «погроза» США про потенційний вихід із переговорного процесу є тактичною дією, яка мала чинити на Україну тиск. Також залишається незмінною позиція європейців щодо потенційних домовленостей про мир у контексті деяких вимог США.

Насправді ні Україні, ні Росії зараз не потрібен цей переговорний процес. Про це заявив голова Центру політичних студій «Доктрина» Ярослав Божко, зауваживши, що позиції обох країн зараз надзвичайно далекі одна від одної. Сполученим Штатам були і залишаються потрібними ці мирні переговори. Тому всякі розмови про те, що Трамп може покинути їх – це блеф. Сполучені Штати чекають того, що робитиме росія ([24 канал](#)).

Зрозуміло, що кремль навмисно поєднує свою нібито зацікавленість у російсько-українських мирних переговорах із хибним наративом про нелегітимність Зеленського – пише у своєму звіті американський Інститут вивчення війни (ISW). В ISW також звернули увагу на заяву секретаря Ради безпеки Росії Дмитра Медведєва, який 29 квітня сказав, що війна росії в Україні має закінчитися «перемогою» росії і «знищенням» чинного українського уряду.

Свої умови для мирних переговорів, які мають на меті завершення війни з Україною, публічно оголосила і росія. Ці вимоги суперечать мирному плану США – що може свідчити про серйозні розбіжності між Москвою та Вашингтоном щодо умов угоди.

Умови росії такі:

- Україна не стане членом НАТО, а отже, має залишити нейтральний і позаблоковий статус;

- міжнародне визнання «російської приналежності Криму, Севастополя, ДНР, ЛНР, Херсонщини та Запоріжжя», тобто визнання всіх окупованих росією українських регіонів;

- «демілітаризація» і «денацифікація» України;

- скасування санкцій і повернення заморожених російських активів;

- «подолання наслідків правління неонацистського режиму в Києві, що виник через путч у лютому 2014 року», який нібито «винищив усе російське» в Україні – мову, медіа, культуру, традиції та «канонічне православ'я» ([Chas News](#)). Принаймні в кількох аспектах ці вимоги не співпадають з пропозиціями американської адміністрації, які були озвучені на переговорах у Парижі. Зокрема, Вашингтон пропонував юридичне визнання Криму за росією та фактичне визнання контролю росії над Луганською областю та частинами Донецької, Запорізької й Херсонської областей. Прессекретар глави рф Дмитро Пєсков заявив, що росія нібито залишається відкритою для мирних переговорів, але, за його словами, саме Україна повинна зробити «якісь дії» для цього.

«Зараз йде глобальна гра від США з перетягування Росії. Путін не хоче давати чітку відповідь, щоб швидко не наразитися на санкції. Там шукають «бокові шпаринки». Тому йдуть заяви про «легітимність органів влади», про «чотири області», про «перемир'я на дві доби». Але США потребують відповіді, Росія з Китаєм чи ні? Якщо Росія не з Китаєм, то вона в певному сенсі із Заходом. Тоді їй буде вигідно замиритися та повернутися до бізнесу. Відповідно проти Росії можна буде застосувати більш м'яку політику. Поки триватиме період розмови – доти будуть десь обіцянки, десь легкі дії. Але, як тільки стане зрозуміло, що Росія не буде йти на кінцеве примирення із Заходом та Україною, а обере бік Китаю – тоді почнуться жорсткіші дії від США» –

зауважив голова Центру політичних студій «Доктрина» Ярослав Божко ([24 канал](#)).

Трамп сподівається вийти зі свого другого терміну з репутацією посередника. Але важливо, щоб будь-яке мирне врегулювання, в якому президент США Дональд Трамп виступає посередником, захищало, а не обмежувало суверенітет України, та, що головне, карало, а не заохочувало агресію РФ. Чергова американсько-українська суперечка доводить, що у відносинах зі США перш за все потрібно пильнувати власні «червоні лінії» і не піддаватися міфам про американську всемогутність і всесилля. І жодна угода щодо України не буде можлива, якщо вона розглядатиме сторони як такі, що мають рівну відповідальність за катастрофічну війну, розпочату за забаганками Кремля.